

Programområde for landbruk og gartneri - Læreplan i felles programfag Vg2

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 9. januar 2007 etter delegasjon i brev av 26. september 2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2018

Gjelder til 31.07.2021

Utdanningsdirektoratet

Formål

Landbruket og gartneri har viktige roller som produsenter av mat, varer og tjenester til et marked der etterspørsel og rammebetingelser er i stadig endring. Yrkesutøvere i landbruks- og gartneri møter stadig sterkere krav til bærekraftig ressursforvaltning og miljøvennlig produksjon. Dette stiller krav om bevissthet om matvarekvalitet og sertifisering knyttet til mat og miljø. Programfagene skal legge grunnlaget for profesjonell yrkesutøvelse basert på et felles kunnskapsgrunnlag for agronomer og gartnere. Videre skal programfagene bidra til å utvikle kompetanse som er anvendelig i både konvensjonelle og økologiske driftsformer.

Programfagene skal legge til rette for en yrkesopplæring med særlig vekt på utvikling og omstilling i lys av aktuelle endringer, både nasjonalt og internasjonalt. Programfagene skal bidra til å utvikle bred kompetanse som grunnlag for spesialisering, der utvikling av nye yrker, næringsveier og produksjonsmåter etterspørres. Opplæringen skal bidra til at eleven kan utvikle praktiske ferdigheter og få innsikt i produksjonsprosesser. Opplæringen skal stimulere til kreativitet og tverrfaglig tenkning, og gi grunnlag for undring og refleksjon.

Opplæringen skal bidra til å utvikle elevens evne til å arbeide selvstendig med praktiske aktiviteter og å utføre arbeid under varierende natur- og klimaforhold. Opplæringen skal legge vekt på betydningen av samarbeid og omsorg for mennesker og miljø. Den skal også bidra til å utvikle forståelse av sammenhengen mellom egen arbeidsinnsats og økonomisk utbytte. Videre skal opplæringen gi den enkelte muligheter for å oppleve mestring og å erfare egne sterke sider og begrensninger knyttet til yrkesutøvelsen. Opplæringen skal derfor omfatte et utvalg produksjoner og aktiviteter som representerer mangfoldet i næringene, i samarbeid med lokalt næringsliv. Programfagene skal legge grunnlaget for videre opplæring i landbruk og gartnerfag, eller for studieforbereende utdanning i naturbruk.

Struktur

Programområdet for landbruk og gartneri består av to programfag. Programfagene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over programfagene:

Årstrinn	Programfag	
Vg2	Produksjon og tjenesteyting	Forvaltning og drift

Beskrivelse av programfagene

Produksjon og tjenesteyting

Programfaget omhandler grunnleggende arbeidsoppgaver i landbruk og gartneri knyttet til både konvensjonell og økologisk drift. Programfaget dreier seg om yrkes- og næringsdrift i varierende naturtyper og under varierende forhold. Videre handler det om sammenhenger mellom næringsdrift og konsekvenser for natur og miljø. Programfaget omfatter jord, planter, dyr og teknologi i tradisjonelle eller nye produksjoner og aktiviteter. I dette inngår livsprosesser hos dyr og planter og samspillet i naturen. Videre handler det om sammenhenger mellom innsatsfaktorer, menneskelig aktivitet og produktkvalitet. Bruk og vedlikehold av bygninger og utstyr inngår også. Programfaget omfatter gjeldende regelverk for landbruks- og gartneri, helse-, miljø- og sikkerhetstiltak og kvalitets- og sertifiseringssystemer.

Forvaltning og drift

Programfaget dreier seg om forvaltning av naturressurser i langsiktig perspektiv og innenfor økologisk forsvarlige rammer. Næringsdrift med utgangspunkt i lokale naturressurser, utvikling av nye produkter og etablering av ny næringsvirksomhet inngår i programfaget. Det handler også om mulige konflikter mellom næringsvirksomhet og miljø. Programfaget dreier seg om økonomisk terminologi, enkel regnskapsføring og regnskapsanalyser. Programfaget omhandler også forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker i landbruks- og gartner næringene.

Timetall

Timetall er oppgitt i 60-minutters enheter.

Vg2

Produksjon og tjenesteyting 280 årstimer

Forvaltning og drift 197 årstimer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I landbruk og gartner næring forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i landbruk og gartner næring innebærer å forklare og presentere produksjonsprosesser og produkter for kunder, myndigheter og andre. Videre vil det si å delta i diskusjoner om produksjonsmetoder.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i landbruk og gartner næring innebærer å rapportere og utarbeide dokumentasjon som kreves i de aktuelle produksjonene, i tillegg til presentasjon av prosesser og produkter. Det betyr å dokumentere egen aktivitet knyttet til produksjon og opplæring av andre i bruk av yrkesrelevant utstyr.

Å kunne lese i landbruk og gartner næring innebærer å anvende bruksanvisninger, HMS-datablad og faglitteratur. Det betyr å orientere seg i gjeldende regelverk og følge med i debatt om næringen og næringsinteresser i dagspresse og medier.

Å kunne regne i landbruk og gartner næring innebærer å bruke tall og beregninger for å gjennomføre og dokumentere en aktuell produksjon. Det betyr å beregne areal og gjøre omregninger mellom volum og masse. Videre vil det si overslagsregning og prosentregning. Det innebærer også å utarbeide og forstå tabeller, diagrammer og statistikk.

Å kunne bruke digitale verktøy i landbruk og gartner næring innebærer å formidle og presentere produkter og produksjonsprosesser. Det betyr kalkulasjon knyttet til planlegging og gjennomføring av produksjon og enkel tilrettelegging for regnskapsføring. Videre vil det si å delta i digital kommunikasjon, debatt og informasjonsutveksling. Å bruke digitale kart og benytte digitale instrumenter hører med.

Kompetansemål

Produksjon og tjenesteyting

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- planlegge, gjennomføre og dokumentere arbeidsoppgaver i naturbaserte produksjoner og aktiviteter og vurdere utførelse, kvalitet og lønnsomhet
- utføre arbeidsoppgaver i landbruk og gartneri ut fra produksjonens egenart, organismenes biologi og krav til stell
- dokumentere kvaliteten av prosesser og produkter etter gjeldende sertifiseringsordninger for matkvalitet og miljø
- gjøre rede for prinsipielle forskjeller mellom økologiske og konvensjonelle driftsformer
- utføre en produksjon etter prinsippene for økologisk drift etter gjeldende regelverk
- bruke digitale verktøy i planlegging, gjennomføring og dokumentasjon av en naturbasert produksjon
- innhente og bruke informasjon fra faglitteratur, medier og offentlig forvaltning om en aktuell aktivitet eller produksjon i landbruks- og gartneri
- utføre yrkesrelaterte aktiviteter i naturen under varierende forhold, vurdere risiko og ivareta egen sikkerhet
- vurdere risiko knyttet til naturbaserte arbeidsoppgaver og aktiviteter og arbeide i samsvar med gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- utarbeide et helse-, miljø- og sikkerhetssystem knyttet til en naturbasert aktivitet eller produksjon
- bruke og vedlikeholde kjøretøy, maskiner, bygninger og teknisk utstyr etter gjeldende forskrifter og standarder
- foreslå tiltak for gjenbruk og flerbruk av ressurser i naturbaserte produksjoner
- foreslå miljøtiltak og energiøkonomiseringstiltak og vurdere alternative energikilder i landbruk og gartneri

Forvaltning og drift

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- kartlegge naturtyper og vurdere muligheter for næringsdrift basert på lokale naturressurser, og gi eksempler på hvordan næringsutøvelsen påvirker lokalsamfunnet, miljøet og det biologiske mangfoldet
- foreslå nye produkter basert på lokale naturressurser og vurdere muligheter for etablering av ny virksomhet i samsvar med gjeldende regelverk, etiske og økologiske prinsipper

- gi eksempler på krav kunder stiller til produktvalg og kvalitet i landbruk og gartner næring, og gjøre rede for hva profesjonell kundebehandling innebærer
- vurdere arealbruken i et aktuelt område ut fra prinsipper for bærekraftig ressursforvaltning
- gjøre rede for gangen i en bedriftsetablering og forklare hensikten med og innholdet i en forretningsplan
- gjøre rede for eierskap og eieformer og beskrive tradisjoner som er knyttet til forvaltning av eiendommer med naturressurser
- klargjøre et valgt produkt for salg og gjøre rede for noen salgs- og omsetningsformer i landbruk og gartner næring
- beskrive sentrale elementer i god økonomistyring og benytte dataverktøy til en enkel økonomisk oversikt for en naturbasert produksjon
- klargjøre bilag for regnskapsføring, tolke nøkkeltall og forklare betydningen av korrekt regnskapsføring i en virksomhet i landbruk og gartner næring
- gjøre rede for krav til profesjonell arbeidsledelse, planlegge en naturbasert arbeidsoppgave som skal utføres av flere personer, lede gjennomføringen og evaluere arbeidet

Vurdering

Vg2 landbruk og gartner næring

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Programfag	Ordning
Produksjon og tjenesteyting	Eleven skal ha en standpunkt karakter i hvert av programfagene.
Forvaltning og drift	

Eksamen for elever

Programfag	Ordning
Produksjon og tjenesteyting	Eleven skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår.
Forvaltning og drift	Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Programfag	Ordning
Produksjon og tjenesteyting	Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Forvaltning og drift	Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Produksjon og tjenesteyting	Privatisten skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen i disse felles programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Forvaltning og drift	

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.

Utgått